

KJAK

Høgra- snaring

**HELGI
ABRAHAMSEN**

løgtingsmaður

**SÍMUN PAULI
JACOBSEN**

Viðmerkingar og lesarabrøv til Sosialin skulu sendast til teldupostadressuna:

post@sosialurin.fo

Hon kostar – loysingin

Fólk í útjaðaranum skulu gjalda minni í skatti enn fólk í miðstaðarøkinum. Tað sigur Páll á Reynatúgvu, løgtingsmaður, sum ætlar at leggja uppskot um hetta fyri tingið. Hetta er rætti-liga prinsipielt.

Í langa tíð hava vit hoyrt andstøðuflokkarnar siga, at samgongan førir høgra-viðgongdan politikkk. Henda pástand hava tey grundað á, at samgongan hevur givið skattalætтар, sum serliga tey ið rinda nógvan skatt, hava fingið gleði av. Men hvat er skattur?

Skattur verður vanligar defineraður sum eitt gjald, ið fólk rinda til ein al-mennan kassa eftir einum ávísu býti, men tá virðið verður goldið útaftur (sum pengar ella tænarur), verður tað gjørt eftir einum øðrum býti. Um eg gjaldi til tann almenna kassan og fáir pengar ella tænarur alt eftir, hvussu nógv eg sjálvur havi goldið, so er tað ikki skattur. Tá verður tað kallað "nýtslugjald". Tað skal umforðeiltast, fyri at kunna kallast skattur. Til dømis er el-rokningin frá SEV ikki ein skattur, tí tú rindar bara fyri tað, sum tú sjálvur hevur brúkt.

Vanliga verður sagt, at politikkur á vinstra-veinginum byggir á skatt og umforðeiling, meðan høgra-politikkur byggir meira á nýtslugjöld.

Vil hava tænarur eftir gjaldi

Í Føroyum gjalda vit skatt, alt eftir hvussu stóra inntøku vit hava, men vit fáa almennar tænarur eftir tørvi. Tí kunnu vit kalla tað skatt. Inngjald og tænarur fylgjast ikki.

Men nú vil tjóðveldis-tingmaðurin Páll á Reyna-túgvu eisini hava sitt

pláss í tí "høgraviðgongda kórinum". Hann vil hava, at skatturin hjá fólki í útjaðaranum skal lækka, tí at tænarustøði í útjað-aranum er lægri enn tað er í miðstaðarøkinum. Hann vil við øðrum orð-um hava, at skatturin skal ásetast eftir, hvørja tænarur skattgjaldarin sjálvur kann rokna við at fáa. Prinsippið er, at tann sum fær nógvar tænarur, skal gjalda nógvan skatt, meðan tann sum fær færri tænarur skal gjalda minni. - Ella vit kunnu sagt tað við øvugtum fortækni: Tann sum rindar nógvan skatt skal fáa nógvar tænarur, meðan tann sum rindar minni í skatti, skal hava færri og verri tænarur. Hetta má sigast at vera sera høgraviðgongdur politikkur.

Kann gerast við kommunuskattinum

Viðvíkjandi skattalætta til ávís øki í landinum, so er góður møguleiki at fáa hann framdan í verki í kommunuskattinum. Ser-liga hjá teimum, ið ynskja ein meira progressivan skattastiga, er hetta ein upplagdur møguleiki, tí tað er jú kommunuskatturin sum er tann veruligi flat-skatturin.

So við at lækka komm-unuskattin, fáa fólk í út-jaðaranum skattalætta, meira umforðeiling og minni flatskatt. Tey fáa við øðrum orðum vinstra-politikkk. Men við at fylgja uppskotinum hjá tjóð-veldistingmanninum, fáa tey skattalætta, minni um-forðeiling og flatari skatt.

Valið stendur millum vinstra og høgra, og mangt bendir á, at Tjóðveldi vil til høgru.

Ja, nakað soleiðis málbar fyrrverandi forsætismála-ráðharrin, Poul Nyrup Ras-mussen, seg við umboð fyri triggjar av fullveldisflokk-unum, tá hesi um aldaskiftið vóru í Danmark og samrádd-ust um loysing úr danska ríkinum.

Tað kostar at loysa úr figgjarligu bindingunum við ríkið – endurtók forsætis-málaráðharrin – men eg vil geva tykkum 3-4 ár at greiða hetta.

Árliga ríkisveitingin til Føroyar var um hetta mundið 1,3 milliardir krónur, harav var blokkurin umleið eina milliard, meðan restin var sjóverja, dóms- og politivald, kirkjan, eftirlønir og ymiskt annað.

Hin 1. januar 2002 sam-

tyktu allir fyra fullveldis-flokkarnir á Føroya Løgtingi at taka yvir málsøki, sum komu at kosta føroyingum 366 milliónir krónur árliga ella eina millión krónur um dagin frá nevnda dei og úti ókomna framtíð.

Tað tyktist, sum fullveldis-menninir hava valt at skerja samlaðu heildarveitingina milum triðing og ein fjórð-ing, soleiðis at figgjarliga bindingin upp á 1,3 milliardir krónur skuldi verða kom-ið niður á null eftir trimum til fyra árum – júst soleiðis sum framsett av forsætis-málaráðharranum.

Hesar 366 milliónirnar vóru aktiv hjá lanndskassanum. Hesar 366 milliónirnar vóru ogn hjá landskassanum. Hesar 366 milliónirnar vóru ætlaðar fyrst og fremst al-

mannaverkinum, heilsuverk-inum og mentamáloverkin-um, og kundu tær nýtast á hvørju ári. Eins og páskaliljur og aðrar blómur, so komu tær aftur í landskassan á hvørjum ári. men nú hendi so tað, at fullveldismenninir skræddu hesa – í myndatalu – virðismiklu plantu upp við rót, og nú kemur hon so ikki aftur. Tíroyna fullveldismenn við sparingum og útreiðslu-neutraliteti at halda hesi trý málsøki so frætt flótandi, at tey kunnu ana.

Sum orðatakið sigur: »Et er søkort at forstá, et andet skib at føre.«

Hvussu leingi fara van-ligir føroyingar at orka figg-jarliga at halda almanna-verkið, heilsuverkið og mentamáloverkið flótandi undir verandi umstøðum? Hvussu leingi fara vanligir føroyingar at orka gjøgnum miðlar og útvarp at hoyra um hear tungu figgjarligu byrðar, sum skulu leggjast á fólk ið – fyrst og fremst tey gomlu, tey sjúku, tey veikur, pensiónistar v. m.?

Aktivi ella ognir hjá landskassanum eru tódnað viðmilliardum av krónum við skerjan av heildarveitingini, og Føroya fólk, sum jú eru

ognari av landskassanum, hevur ikki fingið so mikið su eina svisku aftur fyri skerj-ingina.

Ja, byrðarnar eru tungar og verða tyngri, sum mað-urin segði, fyri tey á teimum iðastu rókunum. Men hetta er einans byrjanin. Tí nú eru komin undan moldini í myndatalu, trø í milliara-klassanum. Og hesi milli-ardatrøini vaksa nú seg stór á passiv-síðuni – skuldarsíðuni hjá landskassanum.

Og umframt allan trega við niðurskurðinum av blokkinum, so sleppa tey á niðastu rókunum heldur ikki undan at gjalda avdrøg og rentur av øllum komandi milliardalánunum, sum vóru púra óneyðug, men sum fyri mestapartin eru komin vegna fleiri milliardir í minking av føstu inntøkum landsgassan vegna niðurskurð av heildar-veitingini

*Hvussu er hetta vorðið?
Er tá einki balsam í Gilead?*

Loysunnarorðið hjá full-veldismonnum er, at í Fø-royum skulu føroyingar ráða. Hinvegin haldi eg tað hava nógv meira at siga, hvussu fólk ið hevur tað.

Loysn í mótrokningini millum hjún

JAVNAÐARFLOKKKURIN

Javnaðarflokkurin kemur nú við einari loysn fyri teir fólkapensjónistar, sum eru fyri vanbýti, tí hjúnafe-lagin er virkin á arbeiðsmarknað-inum.

Í lötuni er stóðan tann, at hundradtals fólkapensjon-istar einans hava 3.313 kr. at liva fyri um mánaðin. Hetta orsaka av, at viðbótin hjá einum giftum fólkapensjónisti verður mótroknað í inntøkuni hjá hjúnafe-laganum.

Umframt, at ongin kann liva fyri hesa upphædd, er tað lítið virðiligt, at ein fólkapensjónistur skal vera bundin av inntøkuni hjá

hjúnafe-laganum.

Tí samtykti Løgtingið beint undan seinasta lög-tingsvali eitt uppskot frá Javnaðarflokkinum, Fólka-flokkinum og Miðflokkinum um at avtaka mótrokningina millum hjún frá 1. januar 2012.

Hóast lógarbrotytingin var tiltrond og ein sigur hjá flest øllum fólkapensjónistum, gjørdist tíverri greitt, at hon eisini fór at hava óhepnar avleiðingar við sær fyri umleið 300 hjún við lágari inntøku. Hetta vóru tey, har bæði eru fólkapensjónistar og annar hevur eina lítla

inntøku umframt pensjónina. Hjá hesum fall møguleikin at brúka mótrokningarfríu upphæddina hjá hjúnafe-lag-num burtur, og komu tey tí at missa upp í 2.500 kr. um mánaðin.

Í staðin fyri at loysa hend-an fótfeilin, valdi Annika Olsen, landsstýriskvinna í almannamálum, saman við samgonguni, at útseta ígildiskomuna av øllum upp-skotinum til 1. januar 2013. Soleiðis fekk ongin ágóða av lógarbrotytingini, heldur ikki tey, sum høvdu fingið fyrirum. Og framvegis hevur samgongan onki boð upp á

eina loysn fyri tey umleið 300 hjúnini, sum koma illa fyri á nýggjári-num.

Tí hevur Javnaðarflokk-urin nú orðað eitt uppskot, sum skal loysa trupulleikan fyri tey hjún, har bæði eru fólkapensjónistar, so hesi varðveita møguleikan at brúka mótrokningarfríu upphæddina hjá hjúnafe-lag-anum, samstundis sum, at mótrokningin millum hjún verður avtíkin á nýggjári-num.

Uppskotið verður lagt fram á komandi tingfundi, fríggjadagin 7. september 2012.